

Aasta 2120 lend – [Kuu ordu esimene lugu]

Mehed kohtusid helkivast terasest koridoris. Raskepärasema olemisega, turd ja põhjamaiselt hele ebamääras vanuses tegelane oli pöördunud liftiuste avanemise hääle peale ja selle asemel, et edasi minna, ootama jäänud. Pisut kõhnem, kergelt jaapanipärase välimusega mees oli samuti teise kohe ära tundnud, nii et ta suunurkades võbeles kerge naeratus, kui ta nõrgale gravitatsioonile iseloomulikul pikasammulisel hõljuval kõnnakul lähemale astus.

„Hau, Kent,“ ütles ta, peatudes kahe meetri kaugusel teisest. Ta ei noogutanud ega pakkunud kätt.

„Tere, Tamako.“ Ka teine mees naeratas kergelt, viipas siis ustele, mille poole oli teel olnud ja mis, nagu kõik muu siin, helkis tuhmi roostevaba terase peegeldusega. „Komandotorni?“

„Judge kutsus,“ noogutas kõhnem mees ja nad astusid järjekordsesse lifti.

Nende pilgud ristusid korraks, kui mõlemad tajusid, kuidas tehisintellekt nende pealuisse kasvatatud protsessoriga ühendust võttis ja nende isikuid kontrollis. Seintel, mis olid ühtlasi ekraanid, veiklesid kirjad ja nende läbivalgustatud kujutised, tehisintellekt registreeris ka nende relvad ja salvestusseadmed.

Uksed avanesid ja nende ees laius Kuu hõbejas, päikesest valgustatud maastik, mille taustal esiplaanil olid mõned toolid ja laudad. Toolid meenusid pilooditoole – pea- ja käetugedega ja vaevumärgatavate energiarihmade peitpesadega, laudade kohal hõljusid õhus värvikirevad kolmemõõtmelised kujutised. Avatud maastikku nähes kobasid mõlemad mehed alateadlikult sõrmedega oma kombinesooni õlga – otsisid paksude, paarisentimeetriste kraedena lebavate kergete elutagamissüsteemide, nn. „veerandskafandrite“ kontrollnuppe, ehkki teadsid hästi, et tegu pole kupliga, vaid ruum on ligi kilomeetri sügavusel Kuu pinna all.

Nad astusid üle põranda lähemale ja jõudsid pisut paremini valgustatud keskmise osani. Mees, kes seal toolil seljaga nende poole üht kujutist jälgis, viipas neile, ilma et oleks pöördunud. Nad laskusid toolidele ja jäid ootama. Pilk ümbrusele näitas, et põrand oli muutunud läbipaistvaks, nii et võis vaadata horisondi taga olevat Maad, ja taevas virvendas teljestik ning helendavate mitmevärviliste punktikeste juurde olid tekkinud selgitavad kirjad.

Mehe sõrmest sähvatas helesinine kiir, mis osutas ühele objektile määramatus kauguses.

„Astrolabe. ASL18, seega A-seeria. Mudeli täpsed tähised pole olulised. Komandör – Mick Hodder „Tiger“. Te peaks teda tundma. Kui te olete jälginud koolituse või lendude graafikuid, siis teate, et ta tuleb tagasi 81 kursandiga ja neil on sooritada viimane test – Põrguvärv. Te teate, et test ebaõnnestub keskmiselt kolmekümnendikul, kellest oma korda kolmandik saab surma. Mida te ei tea, on see, et viimasel testil, eile, oli ebaõnnestumisi viiendik. Surma sai kaks, ja viis kursanti on raskelt vigastatud. Kui hukkunu oli sellest liigist, kellele õpetaja annab mõista, et ta ei peaks testile minema, siis teiste hulgas on – vastupidi – selliseid, kes kindlasti oleks pidanud testi ära tegema, näiteks Avallon Smithee, Junior Grand Earth Tour'i teine koht kaks aastat tagasi. Midagi on valesti. Et ennetada teie küsimusi – oleme kontrollinud kõiki süsteeme ja oleme teinud juhtunu arvutisimulatsioonid. Kõik süsteemid on töökorras. Simulatsioonid näitavad kergeid erinevusi, mis mingil viisil, millest me veel aru ei ole saanud, ei mahu tõenäosuslike hälvete piiresse. Me oleme otsinud põhiliselt mingit välist faktorit. Sellega tegeldakse ka praegu.

Mis ma teist tahan? Kolme asja – esiteks tegelesite te võimaliku vaenuaktiga piloodikoolis. Asi, nagu ma mäletan, lõppes tulemusteta ja maeti poole aasta eest maha seoses põhiliste kahtlusaluste äralennuga Astrolabe'il – polnud enam nagu mida uurida. Ja nüüd tabasime tõe näolise ühendusekatse – Kansase HC raadioteleskoop andis tuhandiksekise kõrgelt kodeeritud impulsi saabuva laeva suunas. Me ei suuda seda lahti harutada ja infot oli ka nii vähe, et see võib põhimõtteliselt võimatu olla. Igatahes oli ta piisavalt võimas ja täpselt sihitud, et olla vastuvõetav tavaliste seadmetega, mida igal mehel on mitu. Seega,” – ta osutas laua suunas – „siin on meeste toimikud; kui, *kui* seal on võimalik agent, tahaksin teada, kellele te panused paneksite. Kui Tiger asjast kuuleb, küsib ta seda esimesena. Teiseks tahaksin ma teie arvamust, mida võidakse planeerida, *mida* üldse tänaste algingimustega on võimalik meie vastu ette võtta. Ja kolmandaks...” Ta vaikis viisteist sekundit ning pöördus siis lõpuks tooliga teiste suunas. Ta oli kiilaspäine ja suurte jääsiniste silmadega. Ta oli suur ja raske, ning kuigi tundus küllaltki heas vormis olevat, õhkus tema liigutustest kõrge vanuse talitsetust.

„Ma tahaksin, et te käepärast oleksite, kui midagi juhtuma hakkab. Siin ei ole teisi teie kaliibriga tegelasi. Kõik on Marsil... või mujal. Tegutsege. Ma... me ei saa lubada, et täna selle testiga midagi juhtuks. Esiteks on see risk noorte eludega, teiseks aga... noh, te kujutate ise ette, kuulujutud, usaldus kogu süsteemi vastu. Tööle.” Ta viipas lauale.

*

Sellest ajast, kui inimene hakkas aru saama, mida ta tähisel ööl üles vaadates õieti näeb, on kõige meeliülendavam, kõige tohutum asi, mida abivahenditeta suudame tajuda, aeglaselt ruumis pöörlev Galaktika täheketas. See on ainult natuke noorem kui Universum, miljardeid aastaid on ta saatnud kiirgust ruumi, kuulutades nii oma olemasolu. Ja ta teeb seda veel hirmus kaua, kuni rauged tähtede jõud, lõpeb nende eluandvat tuld toitev vesinik... või juhtub Universumiga muid huvitavaid asju. Kõigi nende saja miljardi tähe hulgas, ühel tema säravast südamest kümnete tuhandete parsekite pikkuselt ruumi sirutuvatest spiraalharudest on silmapaistmatu dG2 spektriklassi kuuluv põhijada kollane kääbustäht, mille kolmandal planeedil on sündinud tsivilisatsioon, kes kas juhuse või ettemääratusena on pööranud oma pilgu üles selle üleva helgi poole ja tunginud välja planeedi kaitsva gaaskesta varjust. Uskumatult, arutult tühisena tundub ta selle majesteetliku suuruse kõrval, olles meile ülimalt tähtis ainult sellel lihtsal põhjusel, et kuulume ka ise nende kummaliste olendite hulka, kes pole rahul, et nende koduks on ainult planeet, kes juba siis, kui nad asustasid laotuse jumalatega, on soovinud viimaste elupaika tõusta, alistada Ruum, muuta oma koduks kogu Universum.

Kas läheb see meil korda, ei tea. On ju möödunud viis miljardit aastat ajast, mil tihenenud gaasipilves kulgev termotuumareaktsioon kuulutas uue tähe sündi. Mõnikümend tiiru on teinud see täht ümber Galaktika keskme, kuid siinkirjeldatud sündmuste ajaks vähem kui miljondiku ajast, mil inimolend esmakordselt astus teise taevakeha pinnale. Tohtu, masendav tühjus lahutab kosmoses neid väheseid kohti, kus põhimõtte liseltki oleks võimalik elada. Ei ole veel leitud rohtu entroopiaseaduse ja valgusbarjääri vastu, teisest küljest aga ei ole leitud ka ühtki konkurenti kogu sellele mõõtmatusele. Ühegi välise jõu mõjust oma saatusele ei ole inimkond seni leidnud mingit tõsiseltvõetavat jälge, nii et ainuke oht, mis ähvardab ta eksistentsi, tuleneb vaid temast endast.

*

Kosmiline tuli lõõmas tühjuses, hõreda ülikuuma heeliumiplasma vool kihutas läbi ruumi, lagunedes, hajudes. Vabanev lühilainekiirgus, mis hetke jooksul tapaks kaitseta silmad sellel, kes liiga lähedal juhtuks olema, ja muudaks atomaarseks auruks selle, kes allika lähedal voogu peaks

juhtuma, tegi nähtavaks tuhandete kilomeetrite pikkuse nõelja tulekanali. Selle tipus toimus sama reaktsioon, mis annab tähtedele energiat, kuid siin polnud ta tekkinud ühegi loodusliku alge sunnil. See termotuumaleek põles inimõistuse loodud neutronainest reflektorite fookuses ja andis jõu kõrghoonetaolisele ümar-pegeljalale ruumisõidukile.

Pooleaastane retk sinna, kus päike peaaegu ei ole enam eristatav teiste tähtede hulgast, hakkas lõppema. Oli see päikesesüsteemi ääremaa või avaruum, on nimetuse küsimus, aga see pimedus varjas objekte, mis tegelikult ei olnud enam Päikesesüsteemi osad, pigem vabad planeedid, isegi terved ebaõnnestunud tähesüsteemid, mille keskmisel suuremal keral ei ole kunagi jätkunud raskust aatomeid kokku pigistada, nii et nad ühinema hakkaksid.

Laeva sada tuhat tonni pidurdusid kiirendusega 200 m/s^2 , kõike ja kõiki rõhus kahekümnekordne raskus. Inimene ei suuda elada sellises raskusväljas – ja ei elagi, vaid lamab hiberneeritult metallkastis spetsiaallahuses, sellal kui tehisintellekt tema eest töö ära teeb.

Astrolabe'i tagasipöördumist jälgisid masinad, palja silma jaoks oli ta liiga kaugel. Teleskoobiski oleks ta halvasti näha olnud, sest kuigi mootori kiirus oli väga kitsalt suunatud, oli voog, eriti laeva lähedal, kümneid suurusjärke heledam laevalt endalt peegeldunud valgusest. Kui kiir oleks otse Maale suunatud, oleks ta päikese heledusega võrreldav olnud. Laevalt loomulikult olid Maa sinakasvalge kera, tema kõrval Kuu väiksem pruunikas kuulike selgelt ja suurelt näha sellestki kaugusest – umbes miljon kilomeetrit – kui peamootori pinge langes Maa raskus kiirenduseni, kuigi laev ikka veel jõudsalt Kuu suunas liikus. Veel midagi tegi kompuuter – lahus voolas ära, „kirstud” avanesid ja inertsiaatoriteruumi tuhmis hämaras valguses lamas meeskond energia patjadel, mis moodustasid võimalikest pehmeima voodi. Masinavärk, üks komplitseeritumaid ja samal ajal häirekindlaimaid, nägi vaeva, et inimesi surmataolisest unest tagasi tuua. Pika teadvusetuse mõju üle kehale ja vaimule vaidlesid teadlased sellest ajast, kui töökindel „talve uni” välja mõeldi. Kuigi protseduur oli üldiselt ohutuks tunnistatud, jäid igasugused seletamatud ja mitte just positiivsed kõrvalmõjud, nii et meetodit kasutati ainult seetõttu, et see oli ainus viis läbida mingi vastu võetava ajaga sadade astronoomiliste ühikute pikkusi vahemaid. See oli ka põhjus, miks äratus vältas tunde, kuigi seda oleks võinud teha mõnekümne sekundiga olukorras, kus kaotada pole suurt midagi.

Lõpuks asendus sügav teadvusetus normaalse unega. Esimesena ärkas sellest Tiger. Hädaohurefleks oli kindlalt juurdunud, alateadlikult pingutas ta lihaseid ning ta esimene pilk libises üle tablo, kuhu kompuuter kandis jooksvaid lennuandmeid. Esimene oli ta esiteks selle pärast, et tema keha ja aju olid harjunud selliste protseduuridega – ta sõitis juba üle 40 aasta kosmoses. (Et ta nii vana oli – aga ta oli ligi 65 – poleks välimuse järgi talle keegi pakkunud.) Ja teiseks oli see hind, mida tal komandörina tuli maksta – teda äratati pisut kiiremini.

Ekraanidel polnud ühtki punast või vilkuvat rida, ka kiirendustuled, mis tavaliste valgustitega peaaegu et võisteldes põlesid kõikjal, kuhu pilk langes, olid rahustavalt rohelised.

Tiger tõstis käe kõrva taha ja vajutas sinna peidetud sensorile. Pealuusse istutatud koli hakkas aktiveeruma, ta jäi lamama ja ootama, kuni laeva tehisintellektiga otsese kontakti saavutab.

Ta adus juba kasvavat tühjusetunnet – veel ainult õige pisut rabelemist, ja siis on reis läbi. See, et ta seda teadis ja ootas, ei muutnud asja kergemaks. See oli alati nii, ja alati oli ta jõudnud harjuda tolle lõbusa kambaga, kellest alul tundus rohkem tüli kui abi olevat. Ta teadis, et on nendega koos vaid pool aastat, millest kuu nad pealegi veedavad magades. Teadis, et homme helistab Magnutaki ja küsib: „kas kordame?” ja ta noogutab, mis tähendab, et mõne kuu pärast lendab ta järgmise portsuga Kuiperi Vöö suunas, kuid ometi tundis ta alati nukrust, kui tähelaev Kuule lähenes. Järsult langes pinge, mis teda kogu retke ajal vallanud oli, sest siitmaalt oli kõik lihtsam. Baas oli kolme valgussekundi kaugusel ja lähenes kiiresti. Kui ta annaks eetrisse „*Mayday*”, oleks kolme sekundiga hädasignaali seal ja veel nelja pärast võiks Kuu pinna lähedal alati üleval olevate valvelaevade mootorilekke näha.

*

Kent tõstis õhukesele paberile trükitud lehti ja vaatas imestunult Judge'i poole.

„Paberkoopia jah,” vastas see ta sõnatule küsimusele. „Iga mees teab, mis on kirjas tema täistoimikus, ja saab teada, kes ja mida on lugenud. Ühel päeval saab see loodetavasti nii ka olema. Seni, paraku, ei ole meil teist võimalust, kui käituda riigina, ükskõik, kui vastik meile oleks meie endi kehtestatud põhimõtteid rikkuda. Teie kuulute sisemisse ringi, mis seob teid vaikumiskohustusega. Ja teie omakorda ärge minult küsige, kuidas ma need nende toimikute primitiivsed koopiad tekitasin.”

Tamako näperdas lehti ja uuris üht vastu valgust. „Päevapaber?”

Judge noogutas. „Homseks on nad tolm.”

Kent muigas korraga ja näitas Tamakole üht lehte.

„Mis veidrad sümbolid...” uuris viimane seda paar sekundit, siis taipas, muigas samuti ja küsis või pigem tõdes Judge'i poole vaadates: „Peidetud *'tumb print'* käsk?”

„Lahendage ülejäänu ka sama sujuvalt,” porises vanem mees, tooli jälle ekraanide poole pöörates.

„Oota,” lausus Kent kiiresti, et teine ei jõuaks millegi muuga tegelema hakata. „Miks nad kompleksi saboteerivad – olgu need siis USA eri teenistused või kes iganes? Mis nad sellest saavad? Tahetakse infit, tahetakse meie tehnilisi leiutisi – selge. Otsitakse viise, kuidas meie üle kontrolli saavutada, tekitatakse intsidente oma sisetasakaalu muutmiseks – arusaadav. Ent mis huve teenib koolilõpetajate tapmine?”

Judge heitis neile üle õla pilgu ja nohises kõhklevalt enne vastamist.

„Kent, Tamako – vanad te olete? Nelikümmend kolm minu mäleta mist mööda? Need aastad Marsil...” – „Kaheksateist aastat,” pistis Tamako vahele – „on teid muutnud praeguste noorte sarnaseks – te ei tea enam, mis on rumal kurjus; ja see aasta siin ei ole teid seda uuesti tajuma pannud. See oli möödunud sajandil, kui meid peeti... mhh, ja teatud lähenduses me olimegi Kuul baseeruv röövljõuk. Kahekümne esimene sajand oli meile olemasolu eest võitlemise sajand. Enamik meistki ei saa aru, et see aeg on läbi. Mingil viisil aga mõned Maa valitsused saavad aru, kui nende käitumise järgi otsustada. Meie täht või surm ei sõltu enam Maast – seda sõnumit kannavad endas Marsi linnades sündinud generatsioonid. See on uue rahva tõus, ja otsust Vana Maa kohta, mida nad juba oma olemasoluga endas kannavad, ei suuda paljud seal all taluda.” Ta libistas käega üle näo. „See on nüüd filosoofia. Nii et võib-olla on asi lihtsam – meie olemasoluga on tulnud leppida, nüüd üritatakse meid kaugemale ajada. Igatahes on viimastel aastatel juhtunud palju intsidente, mis ei sobi hästi luureteenistuste senistesse käitumis mustritesse – meie inimesi ei proovita enam mõjutada, ära osta, tühjaks pigistada, enda kasuks tööle panna, pigem üritatakse neid esimesel võimalusel maha lüüa. Seega (kui see on mingisugune aktsioon alt) öeldakse meile – kerige minema. Võitlus on Maalt kena ilutulestikuna näha, ehk peavad nad seda võimsuse demonstratsiooniks?”

*

Tiger nihutas käe nuppudele, leidis kobamisi õiged, lasi voodil end poolistukile tõsta, ja viitsimata tõusta, kuna hädavajadust polnud, jälgis talle juba eelmistest kiirendustest tuttavaks saanud ärkamissteeni. Esimese liikumise fikseeris silm ekraanidel – teistes tiibades hakkasid end kõigepealt liigutama ja pead raputades üles ajama Tacca ja Jalef, laeva piloodid, ja Šunkto, insener, komandöri abi. Nooremate, veel rikkumata inimestena ei talunud nad teadvuseta olekut ja tegid pingutusi, et sellest ärgata. Nemad neljakesi olidki kogu põhimeeskond, ülejäänud neli olid kooli õpetajad ja treenerid. Pool kogu sellest seltskonnast oli muide kunagi lõpetanud oma õppeaja Tigeri

laeval ja nüüd sinna tagasi sattunud. Nad olid palju kosmoses rännanud ning kauguse mõiste oli neil atrofeerunud – nende maailm oli ruumilaevade maailm, nende koduks oli päikesesüsteem ja kaugusi arvutasid nad ühtviisi sundimatult kilo- ja terameetrites (aeg-ajalt neid muidugi segamini ajades).

„Siin Astra,” heikles komandöri teadvuses õrnalt laeva tehisintellekti hääl. „Tiger, su modem on täielikult aktiveerunud, DoubleVision on täitnud kolmandiku testidest ja aktiveerub viiesaja sekki pärast, TotalRecall on töövalmis, kuid ootel. Kena, et sa oled ärganud. Reis on seni möödunud arvestatavate kõrvalekalleteta plaanist.”

„Tere, Astra,” vormis Tigeri teadvus sõnu otse modemile edastami seks. „Kuidas ärkamine kulgeb?”

„Nagu tavaliselt,” vastas arvuti kehatu mõte nagu tuule sosin. „Meeskond ja õpetajad on praktiliselt teadvusel, teised ärkavad kohe. Ka senistelt uinutamistelt kursantide kohta kogutud statistikat kasutades võin öelda, et tõenäosuslike hälvete piires.”

„Seda ma näen ekraanidelt, et minu mehed on üleval. Need 19 siin... Enamikku juhtumeid võin minagi ennustada. Võin kihla vedada, et esimene on Lion.”

„Sa tead, et kihlvedu pole aus, kuna mina jälgin kogu aeg väga täpselt nende organismi parameetreid – mina ju neid äratangi.”

„Jah, seda sa tead, aga seda, et Lion raputab puristades oma sasipead, toetab jalad põrandale, pea kätele ja tardub selles asendis, tean mina paremini. Kas Indis kukkus?”

„Jah. Hüppas püsti, enne kui jõud tagasi tuli ja maandus põrandal. Ma tean isegi seda, et ta vannub.”

„Nüüd läheb ta puldi najal teisele katsele – „

„...mis samuti, nagu alati, ebaõnnestub. Aliesha tõuseb.”

„Pikaldane veniv haigutamine – ta püüab korraga võimalikult suure koguse õhku kätte saada.”

„Kerge hapnikuvaegus, mis järgneb elutagamissüsteemide lahti ühendamisele. Venturi.”

„Jah, tema hasartne vandumine – kindel märk, et ta on teadvusele tulnud.”

„Draco ja Chadis.”

„Nad kirjeldavad värvikalt ja võrdlemisi naturalistlikult teineteisele oma emotsioone ja unenägusid...”

„Hibernatsioonid und ei näe.”

„...ja tegelevad agaralt ümberolijaile võimalikult lühida ja ammendava iseloomustuse väljamõtlemisega. Varsti peaks Venturi kõrval lamaval Björil mõõt täis saama, siis ta viskab Venturit millegagi... Testriga.”

„Kerged valuaistingud Athosel. Venturi põikas kõrvale. Arhiiv näitab, et Björ viskab neljal viiendikul juhtudest midagi Venturi suunas, enamasti silmi avamata, harjunud liigutusega. Tabavus veerand.”

„*Homo homini lupus est*”¹, konstateeris Athos nukralt, testrit käel kaaludes ja suundus siis esimesena pisut kõikuva sammuga duširuumide poole.

„Deathface.”

„Tal on juba sünnist saati loomulik surnupealuunägu,” mõtles Tiger rohkem omaette, hoolimata sellest, et kuna lülitused olid aktiivsed, tajus seda ka tehisintellekt. „Peale seda kahe aasta tagust plahvatust, kui ta lõust veel kriime ja põletushaavu sai... kui ta plastilist operatsiooni teha ei lase, kannab ta oma nime auga elu lõpuni.”

¹ Inimene on inimesele hunt (lad. k.)

„Ma ei ole kompetentne arvamust avaldama inimeste sedalaadi otsuste üle. Muide, Angel ja Ulla togivad Silverit. Viimane on küll ärkvel, kuid ei soovi veel tõusta – seda tavatsete te, inimesed, nimetada laiskuseks. See on küll allpool seda taset, et peaks sekkuma, aga ma tajun ta kasvavat ärritust... Nüüd keerasid naised ta põrandale ja otsesed monitooringusignaalid katkesid.”

„Ja seal pole enam mõnus edasi tukkuda. Ma räägin nendega, kuigi see on tõenäoliselt viimane äratus sellele seltskonnale. Kas Indis on üleval?”

„Ka tema signaale ei ole enam, ent ma näen, et Pipi hiivab teda jalule, teised naeravad ümberringi. Nüüd on kõik ärkvel, mul ei ole enam otseseid signaale.”

Tiger avas silmad, et parasjagu näha, kuidas keegi Soley’le jala ette pani ja too komistas.

„Ta komistab masendava järjekindlusega. Kes seda tegi?”

Ta ei oodanud vastust, aga Astra oli ikka veel kuuldel.

„Merou.”

Tiger tundis kerget ebameeldivust, sest autunne keelas teda kasutamast arvutit meeskonna järele nuhkimiseks, ent komandörile vastas masin kiiresti ja kõhklemata. Ta ohkas.

„Okei, nüüd on nad läinud. See Merou, ta ka toetas Soley’t, seda ma nägin – selline heasüdamlik kloun, nagu ta on – kõigi tema tegemiste peale tuleb naerutuju või tahtmine ta laiaks lüüa. Tõusen, mine taustale.”

Tiger jäi Fate’iga kahekesi. Too noorepoolne treener oli samuti üks Tigeri õpilastest. Ta vaatas kursantidele järele, hakkas samuti minema, ent pööras siis pilgu komandöri poole.

„Meie osa oli siin peaaegu läbi. Kahju natuke. Mitu korda sina seda teinud oled?”

„Kakskümmend. Sellega ei harju, ära loodagi – kui sa seda küsid. Võid neid kõrvupidi läbi peldikutorude vedada, aga ikka saab keegi surma.”

„Jah. Ma tean. Vaatan oma gruppi ja mõtlen, et kes nendest.”

„See on statistiline keskmine – paljudest gruppidest saavad kõik läbi,” tuletas Tiger talle meelde.

„Ma tean,” muigas Fate rõõmutult. „Aga või see mind aitab – minu esimesed lõpetajad, nagu sa tead.”

Kahe tunni pärast kogunesid kõik peale pilootide ruumilaeva Peasaali. Sellist ruumi laevas muidugi polnudki, kuhu kaheksakümmend meest ja naist oleks mahtunud. Nad olid erinevatel sildadel ja ühiskajutites, mis kõik holoekraanidega kokku olid lingitud, nii et kõik kokku jättis tõesti ühe suure ruumi mulje. Laeva mootorid seisisid ning ainult spetsiaalсаapad hoidsid inimesi õhku kerkimast.

Fate sisenes ja vaatas oma grupi üle. Ta kõnnak oli siin kummaliselt taaruv ning ta ei teinud erilist vahet põrandate, seinte ja lae vahel. Ta lülitas midagi randmekellal ja tabloole kiiganud kursandid nägid, et Fate’i kuuleb ainult tema grupp. Ta naeratas.

„Teised räägivad muidugi üldjoontes sama juttu, aga osaliselt sellepärast, et see on kombeks, ning ma niikuinii oleksin tahtnud seda isiklikult öelda – „ta tegi käega ebamäärase viipe. „Nii, kursus alfa-20! Kuigi te teate sama hästi kui mina, et see on puhas juhus, et me oleme „alfa”, ei saa üle ega ümber faktist, et mingi müstiline esimeseks-olemise aura seda ümbritseb. Kursust alustas 25. Nüüd on teid rivis 19. Viis lahkus – keegi ei süüdista neid, kes ise õigel ajal jalga lasid. Loodetavasti õpivad nad teisel viisil ja sooritavad ühel päeval oma testid. Võib-olla ei ole praegu kohane meenutada Johnny’t, John Douglast, aga ta vähemalt tegi lõpuni seda, mida tahtis, puhaku ta rahu.”

Fate oli kõneldes teinud aeglase kaare ja jäänud poolviltu seinale seisma. Ta vaatas displei poole.

„Juhtimiskeskus, staatus?”

„Kõik korras siiani. Orienteeruv null miinus kuuesajal, faas kaks – miinus 30 roheliseni.”

*

Kummaline oli see nende keel, sest nad rääkisid Kuu Ordu dialektis, arvutite abil täiesti uuele süsteemile ehitatud tehiskeeles, mis kasutas muidugi tuntud keelte sõnu. Dialekt oli lihtne, loogiline ja ratsionaalne, kuid süsteem erines niivõrd palju tavalisest inimkeelest, et teiste keelte konstruktsioone vastavusse seada oli peaaegu võimatu. Kunagi eelmise sajandi alguspoolel, kui see dialekt loodi, ei arvanud loojad, et seda rääkima hakatakse, sest katsed esperanto ja muu taolisega olid näidanud, et inimesed ei hülga oma igapäevaseid harjumusi, pealegi ei olnud vajadust luua keelt, vaid lühikeste üheselt arusaadavate masinlähedaste käskude kooskõlastatud süsteemi. Paraku oli keele sisemine grammatiline loogika nii tugev, süntaks nii selge ja arusaadav, et kuigi baseerudes peamiselt inglise keelele, oli ta kahekümne aasta jooksul muutunud selles paljurahvuselises seltskonnas omavahelise suhtlemise keeleks, tõrjudes välja tülgastuseni ajuvaba 'americano', ja isegi Madagaskaril sündinud, rääkimata Kuu ja Marsi rahvast, pidasid seda oma emakeeleks.

*

Fate pöördus aeglaselt imaginaarse rivi poole.

„Mis siis ikka. Ees seisab viimane eksam. Kõige raskem. Pärast seda olete Kuu Ordu piloodid ja kogu maailm on teile lahti. Aga enne tuleb see läbi teha. Tingimusi teate te peast esimestest päevadest, nagu ka ebaõnnestumiste ja surmajuhtumite statistikat.”

Informatsioonitablool süttis uus rida, Fate heitis sellele põgusa pilgu.

„Alustage!”

Viie sekundi pärast oli ruum tühi.

*

Kent viskas toimiku lauale ja küünitas käe kohvitassi järele. Tamako kiikas tema poole ja lasi samuti paberid käest, tõusis ja ringutas. Judge, kes nendega koos pabereid oli lugenud, kõhkles hetke, kallutas end siis tahapoole, masseeris silmi ja palus käeviipega Kenti baarirobot lähemale saata.

„Nii, mis me siis teada oleme saanud?”

„Palju ja mitte midagi,” vastas Kent, kui oli korraks küsivalt Tamako poole vaadanud ja taibanud, et nagu enamasti, jätab sõber sõnalise osa talle.

„Niisiis – küsimus – mida me õieti otsime? Vastus – „ebatavalist” ei sobi, sest tavaline on...” – ta sobras kaustades – „Indis. Jah, kui meil kästaks leida tüüpiline ordulane, meeldiks meile tema ette tuua. Ta saab täna – loodetavasti – piloodiks ja ta on teinud ka arvestatava tasemega teaduslikku tööd. Ühesuguse kergusega võib ta end nii pildituks juua kui ka eluga riskides suuri tegusid teha.

Või Athos. Mees, keda iseloomustatakse aadlimehena – uhke, piinlikult aus, paindumatu – mitu kaklust, mida nad ise duellideks nimetavad – tahtejõuline. Kolm aastat „Magna Charta” korporatsiooni seenior. Pani pool aastat tagasi ameti maha, kui minema lendas. Ühesõnaga sündinud juht.

Nii et mitte-ebatavalisi piloodikooli viimasel kursusel lihtsalt ei ole.

Erilisi vedamisi – Chadis. Neli aastat tagasi lennuavarii. Põrkasid treeninglennul teise mehega kokku, katapuldi mootorid said viga, langevari läks sassi, aga ta kukkus tiiki.”

Tamako võttis jutujärje üle: „Ühesõnaga, kuigi sa meile mingeid juhiseid ei andnud, oleme liikunud umbes sama mõtteskeemi järgides – otsides liiga normaalseid ja liiga ebanormaalseid. Meie eeliseks on muidugi, et tunne enamikku, kellest jutt.

Monkey. Põhimõtteline opositsionäär, kui mitte öelda tola, kellele meeldib inimesi labasustega šokeerida – kui ta natuke püüaks, sarnaneks ta inimesega, tema aga pingutab teises suunas, tõsi küll, tagajärjekalt.

Lion. Ei varja oma biseksuaalseid huvisid. Kena ja kõigega toimetulev naine, aga kaks korda on psühholoogid maininud kibestumist. Tahab kaugekspeditsioonile.

Lex. Ainuke, kel on tõsisem tervisehäda – tal on magu vahetatud. Maiasmokk, mis muidugi võib olla kompensatsioon neile kahele aastale enne uue mao saamist – kuigi maitsta ju võib, ainult neelata ei ole kuhugi, ei võtnud temagi, nagu enamik sellises olukorras, mitte midagi suu sisse. Häalestanud on ta oma seedimise selliseks, et on kõhn nagu releemast.”

Judge oli seda kuulnud langetatud laugudega, ise kohvi peale puhudes.

„Jah. Deathface. Mina põgeneksin oma laevaga võimalikult kiiresti ükskõik kuhu, kui sellist lõusta esmakordselt sidekraanil näeks. Ja nii edasi. Andke andeks, ma usun niigi, et te tööd tegite. Ja ei ole vaja minuga õelutseda. Eilsed sündmused on kurb reaalsus.”

Kent ja Tamako vahetasid pilke, Judge vaatas kiiresti ühelt teisele, siis nende pilkude suunas lauale ja ohkas.

„Ma kartsin, et sinna me välja jõuame. Lee Paul Roy ehk Soley.”

„Pidev viimane. Kui sealt üldse kellegi kohta võib öelda „jobu”...”

„Pikad perioodid virtuaalreaalsuses, intensiivne side Maaga. Kahju, et me ei logi ega jälgi seda...”

Judge ohkas veelkord. „Fate’i raport enne viimast uinutamist, salajane lisa – ei soovita Soley’l testile minna.”

Tamako sirvis hajameelselt toimikut. „Tunneb päris hästi arvuteid. Üritab häkkida laeva arvutit, et saada eelist? Kahtlasevõitu tegevus, sajad parimad pead suurte tehisintellektidega on neid programme optimeerinud. Üritab häkkida Polügoni, et lihtsamalt läbi saada? Seal pole ju midagi häkkida, see kas töötab või ei tööta. Robotlaevad? Aga see tuleks ju kohe välja, simulatsioonidega kontrollitakse kõik üle. Mida ta Maalt sai? Koode? Korraldusi? Programme?”

„Tööhüpoteesiks niisiis, et ta arvestab, et ta eksamit niikuinii ära ei teeks?” võttis Kent kokku.

„Mida USA tast tahta võib? Tehnikat või agenti? Esimesel juhul võib ta kavatseda jalga lasta, simuleerides õnnetust. Valve laseb ta läbi Maale, kui teatakse, et ta Polügonil pihta sai. Piisavalt madalal käivitab ta uuesti mootori ja suundub kuhugi, kust meie päästekomando teda nende arvestuste kohaselt kätte ei saa. See võib toimida. Teisel juhul siis üritatakse teda aidata Test ära teha, muutes ta niiviisi neist sõltuvaks. Või üritatakse lihtsalt segadust tekitada, et hiljem võiks väita, et Polügon ei töötnud normaalselt?”

„Poisid, stopp, nii ei lähe – te olete ta juba süüdi mõistnud. Kas me vaatame ka teisi võimalusi?”

„Sa ju võid,” ühmas Kent. „Meie ei suuda kahe tunniga midagi normaalsemat välja mõelda.”

Judge nooguta aeglaselt. „Võtame selle siis tööhüpoteesiks, ent ei välista ka teisi võimalusi. Ükskõik kuidaspidi ka mõelda, aga tänased testitegijad on ohus. Ainuke imeväike võimalus on, et teistel läks midagi viltu ja tänaseks planeeritud aktsioon toimus eile ära, kuid sellega ma parem ei arvestaks.”

„Kas sa lubad täna kursandid testile?”

„Jah. Me arutasime seda Juhtrühmas. Süsteemides ei ole mingit märgatavat viga. Lõpuks on olemas täiesti arvestatav võimalus, et tegemist oli rumala juhusega, kuigi selle tõenäosus on normaal jaotuseaduse alusel umbes üks kaheteistkümnenele tuhandele. Eile peale esimesi ebaõnnestumisi lendas ja tegi koos kursantidega testi läbi Julius, Ultima Thule piloot – sealt startisid eilsed testitegijad – ja lõpuks sooritasid kontrolltesti ka Erlend ja veel kaks Akadeemia instruktorit. Kuus tundi tagasi saatsime igaks juhuks üles abijuhtimiskeskuse, hoiatatud on kogu tehnikatalitust ja ka Maa orbiidi suuri raketitõrjesatelliite (nad muutsid mõnede varuhävitajate orbiite, nii et need kriitilisel ajal Polügonist mööda lendavad). Muidugi, nagu te teate, pole juba käivitatud Polügon eriti juhitav ega jälgitav.”

Kent tõusis. „Me Tamakoga läheme välja. Mõelda võime ka lennukis. Valmista ette salastatud laserkanalid meie jaoks. Kes arvutigurudest saadaval on? Indiana?”

„Indiana on ka saadaval. Analüüsigruppi juhib muidu Growl.”

„Hoiata Indianat, ma seletan talle lennukist, mida ta tegema peaks.”

Nad lahkusid ruumist.

*

Astrolabe lülitas mootorid välja ja kõik kaotas kaalu. Paar tõuget veel, kui kurssi korrigeeriti, siis muutusid hoiatavat kollast näidanud kiiren dustuled lõplikult siniseks. Kõik kursandid olid teostanud stardiprotseduurid oma lahingulennukitel, mida igapäevaselt „kotkasteks” hüüti (ametlikust E-seeriast oli loomulikult „eagle” saanud), Tiger oma meestega võttis kohad sisse juhtimiskeskuses, lennukooli omad, Fate sealhulgas, olid end samuti sinna istuma sättinud. Aeg-ajalt laev stabiliseeris ennast ja korrigeeris kurssi vaevutajutava kiirendusega, Šunkto puudutas iga kord kergelt biokontakte juhtkuulil, millega ta juhtimise silmapilk üle oleks saanud võtta, kuid seda tegi ta harjumusest, mitte vajadusest. Viimaste kontrollprotseduuride tagasilugemised hakkasid kõik nulli jõudma.

*

Polügon ootas. Tohtu kompleks, tuhandeid masinaid tuhandetel kilomeetritel. Väljageneraatorid, metalli- ja plasmapilvede generaatorid, juhtmoodulid, ülekandemoodulid, aktiivrelvad ja taustakoli. Kolme mõõtmeline labürint, milles tuli tee leida. Iga valearvestus tähendas tõelise hävitava keskkonnaga kohtumist. Ja lisaks laevad. Robotlaevad, mis olid ligikaudu sama võimsad kui kotkad. Eeliseid oli vähe – nende laserid olid väiksema võimsusega, nad ei tulistanud tabamust saanud laeva ja läksid suhteliselt väikeste vigastuste puhul triivima. Juhtimisoskus tehnilises mõttes aitas toime tulla labürindiga, aga mitte robotitega. Robotitega toimetulemiseks oli vaja midagi, mida arvutitel ei olnud – kujutlusvõimet. Laevu juhtis ja võitles tegelikult kompuuter, laeva tehisintellekt, sest inimese täpsus ja reaktsioon on kosmoses allpool igasugust arvestatavat piiri. Kuid ei ole veel loodud tehisaju – mõnede arvates polnud selline tehisaju üldse mõeldav –, mis suudaks „valitseda kaost”, nagu seda mõnikord nimetati – määrata üldist plaani, strateegiat vähese või puuduva info alusel, ning teha seda kiiresti ja piisava hajuvusega – ja inimene võitis. Kiirus oli muide samuti äärmiselt oluliseks muudetud – kohe sisenenu sappa lasi emalaev ka pool tosinat isesihtuvat raketti. Laengut neil ei olnud, aga ega seda polnud vajagi – juba üksi kokkupõrge oli sellistel kiirustel piisavalt hävitav. Oli ainult üks reegel – tuli püsida alas. Välja sai sealt võrdlemisi lihtsalt, aga test polnud siis muidugi sooritatud. Ja kui laev saatis appikutsesignaali, muutusid senised vastased hoobilt abilisteks. Ja veel – kui piloot suutis tehnika üle mängida, tuli ta puhtalt välja;

kotkas seedis ka kergemaid vigastusi, mis suuresti välistas juhuslikkuse. Kui aga segadusse sattuda ja siis ka iga hinna eest proovida jätkata, jõudis viies või kuues tabamus reaktorini ja tulemuseks oli igas suunas kiiresti laiali lendav plasma ja metallitükid.

*

Kõik oli valmis, mehed kohal. Väljumise järjekorda ei olnud keegi määranud, nii et esimene olla oli julguse või pealehakkamise küsimus.

Zero! Mitte number, vaid mees, ei ainsatki mõttevarju ega tundevalgust liikumatul näol, nime saanud niihästi selle lootusetut ahistust ja tühjust esile kutsuva näoilme kui hirmu täieliku puudumise tõttu, nii et tagasilugemise „null” tähendaski talle alati luba lõpuks ometi peale hakata. Ruumilennuk paisati katapultdil välja, see pöördus ja kadus tulejõe ees kosmosesse. Minut hiljem võis järgmine startida, läks aga mitu sekundit üle, ja siis läks Athos. Ja siis juba teised normaalvahedega.

*

Kõrgetooniline nõudlik helin tõmbas Judge'i tähelepanu endale, ta heitis pilgu kõrvale ja tõi siis enda ette ekraanile kujutise, mille alaservas põlesid kirjad „Prioriteet: ÕHK” ja „Salastatus: KÕRGEIM”, viimase tõttu oli kujutis ka virvendav ja hääl lame.

„Kuulen sind Mickey-Mouse, mis juhtus?” küsis Judge kiiresti.

„Undarumi tehases on kadunud umbes viiskümmend Meteor 44-tüüpi laserite südamikku. Nad on vahetusse läinud, keegi ei tea, miks, ja keegi ei tea, kuidas see võimalik on, aga mõningate oletuste põhjal, ja eriti arvestades eilset intsidenti, on nad halvemal juhul Polügoni C-robotitele monteeritud.”

„Millal te selle avastasite?”

„Tehase omad avastasid üleeile, noh umbes 40 tundi tagasi. Alailma läheb midagi vasakule – tead isegi, rutiin. Esialgu otsisid nad ise, veerand tundi tagasi tulid minu juurde. Eilseid numbreid ei ole reklaamitud, ent kui nad selle võimaluse peale tulid, olid nad kohe siin, sest seda teab igaüks, et just nüüd hakkavad koolid lõpetama.”

„Kui palju Meteorid nendest vanadest Titanitest võimsamad on? Kolm korda?”

„Kiiratavalt võimsuselt jah – 3,5 korda, aga nad on tihendatud impulsiga ja paremini fokuseeritud, seega purustusjõud on vähemalt suurusjärgu suurem... pakuksin 20 korda. Need ei ole enam mänguasjad, millega nolgid sõda mängivad, tuhande kildi pealt rebib täpne täisvõimsusel lask kotka tükkideks!”

„Kuidas see võimalik on, et keegi ei märganud? Täheandab, nad sobisid? Markeering? Autotestid? Kontroll?”

„Sobivad nad kõik omavahel. Toide, sihtimine, kõik on standardne. Ükski inimene neid ei puutu, teevad ju kõike robotid. Ei kujuta ette, millised kontrollprotseduurid pidid mitte toimima, et see läbi läks, ja millised veel vigaselt toimima, et eelmiste vigu ei märgatud. Tegu ei olnud muide kogu seadmega, vaid just südamikega – need on juba viiskümmend aastat täpselt ühesugused. Titaneid me ei tooda enam kuus aastat, neid kasutatakse ainult õppustel. Kogu aeg vahetatakse laevadel südamikke, vahel on kaks-kolm laeva korraga sees, meie ladu on kord täis, kord tühi ja aeg-ajalt oleme C-robotitele juba redutseeritud võimsusega Meteori esimesi versioone peale pannud – number kuut näiteks sai omal ajal palju tehtud, aga ka teisi, esimesest kümnendani. See kõik jätkaks imeväikse võimaluse, et tegu on lolli juhusega, aga mina ei usu, et ilma inimliku abita.”

Judge mõtles hetke. „See „abi” on ülimalt tõenäoline, aga sellega on aega... Oota, see muidugi seletaks... Ei, aga see oleks pidanud näha olema – simulatsioon ju tehti, samuti uuriti kotkaste vigastusi... Jää liinile.”

Ta vajutas paarile nupule. „Growl?”

Ekraanil välgatas korraks kiri „Otseühendus blokeeritud” ja siis näitas ruumikaamera meest, kes otsustades suletud silmade ja kinnasklaviatuuril liikuvate käte järgi töötas virtuaalis. Too pöördus pahuralt ning vastu tahtmist, ent üritas pilku huvi manada, kui lõpuks päris maailma pildi ette sai ja nägi ekraanil lisaks prioriteedikutsungile ka salastatusesignaali. Ta näoilme andis selgelt mõista, et oleks kõigile parem, kui see, mis teda tööd katkestama sundis, osutuks piisavalt tähtsaks.

„Growl, ühe versiooni järgi” – Judge osutas teisel ekraanil kuulavale Mickey’le – „on C-robotitel tunduvalt võimsamad relvad.” Ta seletas paari sõnaga eelmise vestluse sisu. „Sinu arvamus?”

Arvutispets mõtles hetke. „Oota mõnisada sekki, kontrollin. Mickey, sina leiad minust kiiremini nende võimalike vahetatud torude tehnilised andmed ja võimalused – saada need mulle.”

Judge saatis ühendused taustale ning üritas Kenti ja Tamakot kätte saada. Ta tabas hetke, kui mehed olid just oma kotkastesse jõudnud ja startisid. Pilt hüples ja helikanalist tuli veidrat priginat, kui nad läbi kilomeetripikkuse vertikaalse tunneli pinna poole söötsid, sest vaatamata kõigile täiustustele ja varjestusele olid häired nii tugevad, et kõik tundlikud elektronseadmed kaasa kräunusid, kui lift, või pigem katapult või veel täpsemalt lineaarelektrimootor täispaakidega kaks kümmend tonni kaaluvaid kotkaid kiirendusega sada kaksikümmend meetrit sekundi ruudu kohta ülespoole läkitas. Toru läbiti nelja sekundiga ja siis tõusid selleks hetkeks juba pool kilomeetrit sekundis liikuvad lennukid kaks korda sama kaua hooga, et mootorite käivitamiseks piisavalt kõrgele jõuda. Nad kallutasid end, et plasma tunnelisuud ei tabaks, ja jätkasid sama kiirendusega.

„Te harrastate ikka veel teravaid elamusi,” kommenteeris Judge nende kiirendusest lapikuid lõustu vaadates. Rääkida nad ei suutnud, Tamako jaksas talle ainult keskmist näppu näidata. Nende trajektorid radarikujutisel eemaldusid teineteisest ja nad vähendasid ka kiirendust nelja G-ni.

„Uhh,” hingas Kent järsult välja. „Hea, et energiapadjad on olemas. Ilma enam kahteist G-d ei tahaks.”

„Aga see-eest on kahekümne sekiga paokiirus käes,” märkis Tamako. „Palju need padjad aitavad... oli vist kompensatsiooniteguriga 1,6, pealegi mitte ühtlaselt kogu keha paksuse ulatuses. Okei, Judge?”

Judge kordas kiiresti oma juttu laseritest.

Mehed vahetasid ekraanidel pilgu.

„Kas sa katkestad testi?”

„Hilja. Kursandid on väljas. Mul on juba pool juhtkonda kriisi komiteena liinil. Magnutaki inimesed eesotsas Erlendiga töötavad stsenaariume läbi ja arvava, et nendel, kes pihta ei saa, pole vahet.”

„Olgu, oota Growli vastus ära, siis räägime uuesti,” vastas Kent nende mõlema eest. „Leppisime kokku, et mina lähen Polügoni ja Maa vahele, Tamako otse C-robotite stardialasse.”

*

Konteinerid avanesid, suruõhk paiskas miljardid nõelad pilvedena laiali, rivistades neid generaatorite kiiratud elektriväljade järgi. See aeg-ajalt otstest sinakaid sädemeid pilduv mass muutis kasutuks pudruks enamiku radaripiltidest. Plahvatasid termotuumapommid, sest milline on veel odavam meetod plasmata tekitada. Rivis hõljuvad robotlaevad ärkasid, neile anti vaenlased – kotkad, mis, isesihtuvad raketid tigidate kihulastena kannul,

kihutasid kindlal trajektoril kogu selle sodi vahel, millest neid kogu kursuse vältel üldiselt oli õpetatud normaalsetes oludes eemale hoidma.

Tüürmootorid sähmasid lühikeste impulssidena, muutes kotkaste liikumise juhuslikuks ja ettearvamatuks, laevade laserid purustasid teele jäävat sodi ja vaenlasi, kotkad kadusid aeg-ajalt ka ise plasmasse, otsides kaitset jälitajate eest. Aeg kivistus, sekundid muutusid tundideks.

Kaugusest, mida võis ohutuks pidada, näiteks Maalt, oli pilt äärmiselt segane. Polügoni tehnikat, roboteid ja kotkaid näha ei olnud, vähemalt palja silmaga mitte. Mis aga suurepäraselt paistis, eriti kui orbiidil liikuv Polügon juhtus ööpoolel olema, oli plahvatuste laialivalguv tuli ja sähvatused, nagu oleks päike liikuvalt hiigelpeegli peegeldunud, kui mõne mootori telg otse vaatajast üle libises. Öösel paistsid ka laseri tabamused kiiresti vilkuvate valgete tähekestena.

*

„Indiana, aeg on otsas,” ütles Kent ja tõi ka Judge'i lisaks Tamakole liinile.

Kõnetatu ei vaevunud end arvutist lahti ühendama ja tõi vestlema oma virtuaalkujutise.

„Tiger lasi mu Astrolabe'i süsteemidesse sisse. Ma ei ole leidnud mingit jälge vastuvõtust, aga seda ma ei oodanudki ja sellega tegelevad Šunkto ja mu abilised edasi. (Kinnitan Growli arvamust, et teade oli lühike, kindlasti alla kilobaidi.) Ma avasin mitmete tegelaste raamatu kogud. (Muide, nad näevad seda pärast, nii et kui nad aukohtu poole pöörduvad, siis, nagu me kokku leppisime, viitan ma Judge'i korraldusele, eks ole?) Kurat, kuidas mulle ei meeldi teiste isiklikes asjades sobrada... aga need muide ei olnud ükski kodeeritud.

Kõige huvitavam on kahtlemata Soley oma. Kas tema on see, keda otsime?”

Mehed noogutasid.

Indiana jätkas. „Läbisegi Maa tänapäeva kirjandus, esoteerika, religioon, filosoofia ja kurat teab mis. Päris huvitav kraam, nagu öeldud, kutil on lai silmaring. Praktiliselt kõike, mida sa, Kent, mul otsida palusid – börsiprogramme, kinnisvaraprospekte. Mis antud juhul huvi pakub – jah, tal oli päris palju Maa valitsuste toetatud saasta, enamasti üsna lapsik soga, niipalju kui lugeda jõudsin. Olemas on ka see, mida sa spetsiaalselt mainisid – „Viimane test – Põrguvärv. Miks on vaja lõhkuda kallist tehnikat ja tappa noori inimesi?” (Ta on seda lugenud vahetult enne uinutamist.) Ma ei olnud seda ise lugenud – päris huvitav, stiilipuhas, lausa klassikaline demagoogia – iga lause või mõtte algab õigete faktidega, ja siis keerab metsa, lõpp on kas pahatahtlik väänamine, pooltõde või mõnikord lausvale. „Inimene on seega testile mineku ajaks keskmiselt 24 aastat vana, teda on 20 aastat õpetatud, kui juurde arvestada ka see aeg enne tegelikku kooli, kus tema võimeid juba sihipäraselt arendama hakatakse. Tal ei ole muud valida, kui riskida surmaga või leppida eluks ajaks teise sordi kodaniku tiitliga – vähe sellest, et ta ei kuulu süsteemist suurimat kasu saava kildkonna hulka, ei ole tal võimalik isegi ilma luba küsimata paigast paika liikuda.” No peab ikka mõtlemine olema, et asjast niimoodi aru saada! „Õpetajad siiski ei soovita mõningatel testile minna, isegi peale sadu õnnestunud simulaatoriteste. Ebaõnnestumiste protsent on palju kõrgem nende puhul, kes on Maal teistes riikides sündinud ja väljapool Ordu ametlikke õppeasutusi õppinud. Selle loomulikuks põhjuseks on alati toodud seda, et Ordu kasvandikke on juba varasest east paremini sihipäraselt treenitud, ent visalt liiguvad kuulujutud, et Polügoni on „kohendatud”. Tõsi, selle kohta puuduvad meil igasugused andmed.” No tõesta, et sa kaamel ei ole. „Nii või teisiti on Test ordurüütli elu pöördepunkt, tähtsaim sündmus, mis avab ta ees kõik teed, annab võimaluse vabalt valida elu- ja töökohta, hääletada juhtorganite valimistel jne. Karmi karistuse ähvardusel on muidugi keelatud igasugune koostöö Maa valitsustega.” On või? Mina tean ainult Akadeemia auvannet, mis keelab omandatud oskuste kasutamise Ordu vastu ja vist oli mingi möödunud sajandil mingil Suurkogul

heakskiidetud soovitus kümne aasta jooksul peale mujale elama siirdumist mitte asuda meie vaenulike struktuuride teenistusse, mida omakorda ei ole vist kordagi rakendatud, sest ei ole veel leidunud kedagi, kes vabatahtlikult Ordust ära läheb. Ah jaa, kas on üldse kunagi olnud aeg, kus meie inimesed end ilma muigamata rüütlikeks nimetasid...?”

Nõudliku vilega segasid end nende vestlusesse Growl ja Mickey.

„Asjad on halvad,” alustas esimene sissejuhatusega. „Keegi on sorkinud mitmeid programme, ent sellisel viisil, et kui ta ei olnud äärmiselt kaval – milles ma kahtlen – võib tulemus olla hoopis midagi muud, kui ta planeeris. Igatahes ei ole selles loogikat. Indiana, leiad sa Astrolabe’ilt üles veerand tundi tagasi saadud teate –” ta tõi ekraanile mingi numbrijada. Indiana klõbistas midagi klahvidel, siis luges paar sekundit ja läkitas teate kõigile nägemiseks. Growl noogutas. „Seda ma arvasin. Modifitseeritud C-robotite järjekorranumbrid.”

„Õnnestub nad tagasi kutsuda?” kummardus Judge oma toolis ettepoole.

„Nad on autonoomsed. Judge, sul läheb kiiremini, anna mulle König.”

„Ma hoiatasin raketikaitset juba neli tundi tagasi, König liinil.”

Growl noogutas uuele kujutisele lühidalt. „Anna mulle nende juhtimine –”

Ta kirjutas kiiresti klaviatuuril. Nad vahetasid üksikuid sõnu, mis olid mõttetud ilma samaaegselt vahetatava arvutiinfota, ja kahekümne sekundi pärast tõstis Growl pea.

„18 on juba liikvel ja liiga sügaval tsoonis. Eile kasutati neist 14, 20 saime tagasi või hävitasime.”

„Mickey, kuidas nad toimivad? On seal mingi eripära? Olete arvutanud, mis eile tegelikult juhtus?”

„Nad tulistavad tavalisel võimsusel, roboti arvuti siiski tunneb ära, et tegemist on Meteoridega, ent tal ei ole konkreetseid andmeid selle tüübi kohta, osa parameetreid on lubatud vahemikest väljas ja ilmselt sellepärast ta lihtsalt ignoreerib uute laserite kiirloomislülitusi. Seega, teisiti öeldes tulistab robot seeriates, kümnekond korda kiiremini, praktiliselt pidevalt. Eilsed ebaõnnestumised olid *kõik* nendega – peale ühe kotka sõelapõhjaks laskmist lähevad terveksjäänud ju uuesti stardialasse. Smithee muide vigastas kõiki viit, nii et need olid mängust väljas, aga mõni selline robot käis ise viis ringi läbi. Loll lugu – testlendajad ei saanud midagi märgata, sest suurelt kauguselt pole vahet, aga kui teed kasvõi üheainsa vea, millest normaalses testis tuled soomuse najal läbi, siis nende puhul oled tolm. Erlend näiteks lasi kaks viimast puruks, aga ei saanudki vahet märgata, kuna ta ise pihta ei saanud. Julius ei saanud ühtegi, sest sel ajal tulid nad parasjagu ringiga tagasi stardi alasse ja tabamusjälgede uurimine ei andnud midagi, sest need on tavalised.”

„Tamako, on sul side Polügoniga?” röögatas Judge. „Kus nad on? Kes nad saab?”

„Esimesed kolm gamma-6 Hawkeye, järgmised viis beeta-13 Chumac, siis alfa-11 Khuu ja viimased viis alfa-8 Soley. Lähen labürinti, side katkeb tõenäoliselt kümne sekundi pärast. Loodetavasti on Hawkeye nii hea piloot, kui temast räägitakse.”

„Mis sa õieti teha tahad?” küsis Mickey ja vaikis õnnetult, nähes, kuidas Tamako sideindikaator kustub.

„Väga lihtne – ainus võimalus, kuigi mulle ei meeldi, et ta seda üksi teeb,” urises Kent. „Viis C-robotit saavad sihikusignaali sellelt, kes ilmub esimesse Väravasse. Meie ei saa neid enam kätte ja raketitõrje on ebakindel. Tamako läheb ja võitleb nendega ise, ja... jah, vaadake ekraanile – ta kiilus end Hawkeye taha ja andis kahe kotka ID-d nii et ta sai endale topeltkomplekti, kümme vastast. Chumac ja Khuu teevad lihtsalt haagi ja sisenevad kanalitesse C ja D.”

„Ja saavad viimased viis?”

„Ei, Soley saab.”

Judge vaatas üle õla. „Tiger, kas see võib juhus olla?”

„Ei,” vastas viimane. „Me analüüsisime just Erlendiga stardijada. Ta andis valmisolekusignaali viisteist sekki peale järjekorranumbrite saamist ning trügis spetsiaalse palvega vahele, et jõuda „õigetega” kokku.”

„Mis spetspalve?” ei saanud König aru.

Vastas Magnutaki, kes ka liinil oli: „Stardid toimuvad minutiliste vahedega, nad kõik näevad ekraanidel seda elavat järjekorda. Kui keegi tunneb, et „nüüd või mitte kunagi” ja kirjutab end kohe väljuma, siis teised tavaliselt viisakusest vahele ei sega ja ta saab endale sobiva aja.”

Judge vajus mornilt mõttesse, samal ajal hajameelselt teistele rääkides:

„Me arreteerisime vahepeal Jagg Vallasi. Tema sisestas käsitsi mitu korraldust, mis viisid Meteoride C-robotitele sattumiseni. Me kontrollime tema versioone, ent kui ta jutt vastab tõe, üritas ta kellegi tekitatud segadust parandada, teadmata, mis teoksil. See on pikk jutt, aga esimene, milles on loogikat...” Ta vaatas kõrvale. „Jah, C-robotitele pidid sattuma rikkis torud, ja just täna. Jagg märkas eile, et midagi ei klapi ja üritas asja parandada, tehes selle tegelikult hullemaks. Me muidugi kontrollime seda veel.”

Ta kõhkles veel hetke, surus maha ohke ja tõi siis ette ühe taustal olnud kujutise.

„Tato, sina oled Ordukindral,” porises Judge. „Mida me teeme? Minu pärast söögu oma keedetud suppi?”

Mees ekraanil oli kõigest seninähtuist esimene, kes nägi välja selgelt igivana. Ta noogutas ja vastas kõrgest east kähiseva häälega:

„Aga sina oled Ülemkohtunik. Ma aktsepteerin su otsust. Lisaks näen ma liinil nelja konsulit ja ma ei kuule proteste.”

*

Tamako kirjutas klaviatuuril paar korraldust ja haaras siis otsustavalt kahe käega juhise, sobitades sõrmi, üritades tehnikaga võimalikult hästi sulanduda. Reaalsus ähmastus, sest tajudes prevaleeris otseühendus kotka ajuga, ta tundis end pigem ise lahingulennukina.

„Tamako, sa sisestasid korralduse Excalibur,” sosistas tehisintellekt. „See lülitab välja enamiku kaitsmeid, kiirendab muidugi relvasüsteemide tööd, ent muudab juhtimise inimesele äärmiselt ohtlikuks. Kas sa ikka tead, mida sa teed?”

„Jah,” ütles mees.

„Korraldus aktsepteeritud,” ütles arvuti ning ekraanidel muutus kirjade ja tuledes muster.

„Huvitav, mitme kodaniku õigused ma selle eest saan,” urises Tamako, lisades paar jaapanikeelset vandesõna. Tugev pidevalt muutuv kiirendus loopis teda, ta tegi kiireid silmuseid ja sihtis esimest vastast. Elu läks kuumaks. Gaase ja prahti oli nii palju, et laserikiired olid siravate katkendjoontena näha. Osa relvasüsteeme töötas automaatselt, aurustades laevale ohtlikult lähedale sattuvaid suuremaid tükke, ent olles peaaegu kasutatud aktiivsete vastaste vastu. C-robotite laserikiired olid kotkast vaadatuna muutunud lõbusateks kiirtepärgadeks, mille keskel asus sihikumarker. Nii lähedale sattuda ei tohtinud, et nad ise seal keskel eristatavad mõttmed oleksid omandanud, eriti kehtis see praeguste vastaste puhul. Kotkas joonistas keerukat kolmemõõtmelist spiraali, püsivalt ennustataval trajektoril kauem, kui detekteerimiseks kulub, piloot orienteerus kümnete erinevates lainepiirkondades töötavate kaamerate arvutitöödeldud näitude järgi, üritades samal ajal üle kavaldada igas suunas, ülevalt ja alt (kui selliseid mõisteid seal üldse kasutada võib) ründavaid vaenlasi. Kaalutus vahetus ränga raskusega, pöörded ja külgi kiirendus panid ta enamiku ajast

rihmadel rippuma, surudes või pigem tagudes teda kõikvõimalikes suundades. Õnnestunud rünnakuid tähistas tulepilv.

Ja siis korraga oli ümbrus tühi. Tamako tundis, et on üleni higine nagu kalts.

„Ära tegi!” Mickey’le tundus, et ta on kogu selle aja hinge kinni hoidnud.

„Tamako on arvatavasti meie parim piloot,” ühmas Judge, üritades mitte välja näidata oma kergendust, kui Tamako Polügoni teisest otsast välja ilmus.

„Kent, sa pidid all olema,” märkis Tamako esimese asjana, kui ringi vaatas. Toon oli rahulik, aga pilt piisavalt hea, et teised ta leemendavat nägu näeksid.

„Sorry, mul läks segamini,” ühmas Kent, kes oli oma kokkulepitud positsioonilt tulnud otse Polügoni külje alla, et vajaduse korral sekkuda (kui sellest veel abi peaks olema).

„Kus Soley on?” küsis Tamako edasi.

„Läinud,” oli Judge’i kuiv vastus. „König hävitas juba ka stardialasse tagasipöörduvad robotid.”

„Hawkeye?”

„Tuli läbi.”

*

Kursandid olid uuesti Astrolabe’il sildunud. Kiirendustuled põlesid kollaselt, laev suundus kolme G-ga Vikerkaare Lahe kohal poolviltu allapoole, eesmärgiks kosmosesadam Vihmade Mere keskel. Majakate lasermustrit võis juba palja silmaga eristada.

Seekord olid kursandid isegi midagi rivitaolist moodustanud.

„Noh. Alfalased!” tõstis Fate rusikas käe. Kõlas lühike raksuv tervitus. Õpetaja naeratas, siis langetas pilgu ja tegi tõsise näo.

„Lee Paul Roy ehk Soley, nagu me teda tundsim.”

Mehed vaikisid. Fate otsis sõnu.

„Vaene hädavares, kes alati vahele jäi. Tark ja heasüdamlik, aga... Kahju, tegelikult ta ei sobinud siia. Aga see oli tema soov ja ta kasutas oma ülimat õigust – valida oma tee. *Requiescat in pace!*”

Ta pöördus ära ja viipas teistele. Sedamaid langesid kõik nagu niidetult tugitoolidesse. Fate jäi püsti, vaatamata kolmekordsele raskusele.

„Veel viimast korda tuleb teil mind kuulata. Täna oleme veel koos, homme lähete laiali. Paljud teist satuvad tööle või elama lähestikku ja üks me näe edaspidigi üksteist, kuid kõik korraga me tõenäoliselt enam kokku ei saa. Poole tunni pärast maandume Endymionis, seal kuulutab valitsus teid ametlikult Kuu Ordu täieõiguslikeks liikmeteks ja te saate oma märgid. (Muide, ka mina pean seda nimetust tobedaks – mis ordu me enam oleme, pigem riik, rahvas; aga sellised need ajaloolised nimed on, ja midagi mõistlikumat pole ka asemele pakutud.)

Seni aga kasutan aega, et teile veel üht-teist öelda, üritan mitte sentimentaalseks muutuda. Me oleme kuus aastat koos olnud, selle ajaga olete toonastest poisikestest-plikadest meesteks-naisteks kasvanud. Võib-olla, kui ma olen õpetanud sama kaua, kui Magnutaki, ei mäleta ma enam kõiki oma õpilasi, ent minu jaoks... Võib-olla teie jaoks andsin ma õpetaja mõõdu välja, aga ise ma seda küll ei tundnud – olin ju vaid kolm aastat varem ise lõpetanud. Kõrgema kooli teeb muidugi läbi neli viiendikku, piloodikool annab ka täissertifikaadiks vajaliku militaarse osa, ainult et seetõttu on see seltskond siin kuidagimoodi väheke maskuliinne – tüdrukuid tavaliselt alla kolmandiku. Ja nii ma siis seisin teie ees, teie segaduses ja ebakindlad, mina samasugune. Šunkto oli just ukse taga

norimise lõpetanud, et kõik õpetajad leiavad endale esimesest grupist elukaaslase... Eks ma olen siis erand. Igatahes minu õnneks oli enamik teist otse keskkoolist Akadeemiasse tulnud.”

Ta muigas ja jätkas siis tõsisemal toonil:

„Ega sellest eriti rääkida ei armastata, aga nüüd, kus te olete kindlus tatud, väljendan ma ühte tuntud tõde otsesemate sõnadega – te olete kvalitatiivselt uus inimrahvus. Enamik teist on siin sündinud ja kasvanud, kõik te olete praktiliselt kogu oma hariduse saanud Ordu koolides. Teie organismis on tehtud mitmeid muudatusi, teie pealuu ja pooled kondid on täis kõikvõimalikku kola, teid on kasvatatud ja õpetatud süstemaatiliselt ja nii hästi, kui tänapäeval üldse osatakse. Te olete väärtus ja varandus.

See, mida te olete ja mida te ei ole, on ju kergelt tabuteema. Dilemma on muidugi olemas olnud alates kahekümnenda sajandi keskpaigast, kui esimestes riikides saavutati külluse tehniline baas ja kadusid seni inimest liikuma pannud jõud – nälg ja külm. Ühest küljest need, kes ei ole saanud täissertifikaati, ei ole praak. Jah, nad on objektiivselt nõrgemad ja viletsamad kui teie, jah, nad on halastamatult välja selekteeritud. Teisest küljest ei vähenda see nende väärtust inimestena ja veel kord hoiatan teid ennast millekski üliinimlikuks pidamast. Geneetiliselt on nad enamikus täpselt samasugused nagu teie, teie ainus eelis on pärilike hälvete puudumine, aga see ei ole *teie* teene. Te kipute nimetama rämpsuks inimesi, kes on valinud lihtsa, pingutusteta elu, ent pidage silmas, et suur osa neist on õnnelikud, nad elavad rahulikult ja hästi ja tõenäoliselt muide kauem kui paljud teie hulgast. Mõttetuks on muutunud toidu, rõivaste ja muu sellise jaotussüsteemid ja kõik, kes tahavad, saavad niipalju haridust, kui nad soovivad või on suutelised vastu võtma. Teie teete tööd, sest teile meeldib seda teha, ja võib-olla just selle tunnuse järgi läheb uue inimtõu eraldusjoon; sest selline mõtteviis lihtsalt ei istu, ei sobi paljudele inimestele.

Miks ma seda räägin? Sest teie positsioon tähendab esmajoones vastutust. Mitte ainult seeläbi, et sertifikaatide mõte on mitte piirata inimeste vabadust, vaid arusaamises, et eriettevalmistuseta ei ole Ruumis midagi teha ja isegi tavaolukorras, rääkimata sellest, kui siin midagi juhtub, ei ole kellelgi aega mõelda ega õiendada seltskonnaga, kes ise endaga hakkama ei saa, või siis on nad paremal juhul äärmiselt ohtlikuks ja tülikaks ballastiks. See on muidugi oluline, sest enamiku elust olete näinud ainult omataolisi, kes tunnevad tehnikat, oskavad piirsituatsioonis käituda ja kellele võib absoluutselt kindel olla. Vaadake, täissertifikaadi omanikena on teil edaspidi väga vähe piiranguid. Meil praktiliselt ei ole seadusi. Meil ei ole mingit eetika- või moraalinormide kanoniseeritud kogu. Enamik meie majandussuhteid põhineb kokkuleppel, samuti nagu valitsus ja kohtud. Muidugi on kogu organisatsioon alles kujunemisjärgus, aga seni on valikukriteeriumid ennast õigustanud – kes tahab, varbad soojas vees, kokteili imeda, üldiselt kõrgkooli ei tulegi; ainus tõsisem probleem on, et vanemad inimesed, kelle vaimsed ja füüsilised võimed on langenud, ei kipu kuigi usinasti täissertifikaadist loobuma... aga selleni on vähemasti teie puhul veel oi-oi kui palju aega.

Ükskõik, kuhu te lähete – siia Kuule, mis on sel sajandil rohkem kindlustehas, Marsile inimtsivilisatsiooni homsesse päeva, Maale luuresse või tähtedele – see on meie maailm. Filosoofilise mõtte seisukohalt oli üheksateistkümnnes sajand rumalate ja inimvihkajalike mõtete sajand, kahekümnes nende ideede elluviimise sajand, kahekümne esimene pohmeluse ja frustratsiooni sajand ja kahekümne teine peab seega olema valiku, uue tee või hävingu sajand. Me ei tea põhjani Ajaloo sündmuste loogikat ja võib-olla ongi võimatu ainult ühe, meie enda näite varal mingeid reeglipärasusi leida, kuid vastus küsimusele, miks mitte kusagil Universumis ei ole me leidnud ühtegi tsivilisatsiooni, võib olla imelihtne – nad ei saa püsida, nad hävitavad end ise; tehnilise tsivilisatsiooni eluiga saabki olla vaid paarsada aastat. Võib-olla on pöörane juhus, et Ordu on püsima jäänud. Võib-olla pühib mingi arutu rünnak Maalt meid veel olematusse, kuigi see tundub äärmiselt ebatõenäoline...

Meie ja teie – me olemegi Ordu. Harjuge mõttega, et meist „kõrge mal” ei ole enam kedagi. Iga otsus, mis te siitpeale teete, on teie otsus – ja meie, teised ordulased, ootame julgust vastutada oma

otsuste eest.

Eh, nojah, edasi tuleks ikkagi ainult roosa puder... Okei, poeedi sõnadega:

*Võtan ja annan – ka elu
Tean, naudinguis varjul on valu
Kättes võidetud lahingu võlu
Silmis sündiva koidiku ilu*

Olgu, ma enam ei tee, aitab kõrgeleenusel jamast. Täna igal juhul lähme pidu pidama.”

*

Laeva kiirus oli vähenenud peaaegu nullini, ta seisis paari kilomeetri kõrgusel, ta mootorite kuumus purustas kaljusid ja heeliumiplasma voog kandis kaasa aurustunud pinnast. Kogu tasandik sädeles paljude laevade poolt gaasistatud kivimite kondenseerumisel tekkinud imepisikestest kristallidest, mis katsid kõike nagu härmatis. Tõusis hiiglaslik robotkäpp ja libises horisontaalselt, et mitte riivata plasmajugasid, ruumilaeva alla, ja siis, kui haaratsid olid sulgunud, lülitas laev mootorid välja.

Kuu vaakumis ei levi mehhanismide kägin ja kolin, veidrad helid, mida inimesed laevas kuulsid, kandusid otse haaratsilt korpusele. Laev nõksatas kõigepealt allapoole, Tiger oli valmis uuesti mootoreid käivitama, kui midagi juhtuks, aga nagu tavaliselt, ei juhtunud, ja ettevaatlikult asetati laev angaari. Teleskoopтору sirutus koopa seinast otse juhtimiskeskuse taga oleva ukseni, mida muul ajal ei kasutatud, ja fikseerus hermeetiliselt. Natuke sisinaid-vuhinaid, ja ühendus oli valmis. Poole tunni pärast, kui meeskond laeva Sadamahooldusele üle oli andnud ja Tiger oma sellidega lahkuda võis, olid vastsed piloodid juba kaugel – otseühendusrong kihutas vaakumtunnelis Endymioni poole. Seal, enamasti maa all asuvate ruumide rägastikus, administratiivkeskuse lähedal oli üks koht saanud nimeks Mnemosyne Tempel ja seal toimusid kõik taolised tseremooniad. Seal lähedal oli ka kõik muu, et pärast üks ränk pidu maha pidada.

*

Väiksem robotkäpp tõstis Kenti ja Tamako kotkad alla ja toppis šahti tagasi. Mehed sammusid käigu pealt skafandreid maha kiskudes ja neid järeleruttavate robotite hoolde loopides liftide poole ning kohtusid taas Judge'i vastas laua taga. Viimane viipas neile, lülitas mõned holo ekraanid ümber ja keeras end nende poole.

„Kõik näevad?”

Ekraanidel sättisid end kaameranurki tähistavad märgid, ja poolläbi paistvad inimesed laua ümber „liikusid” paar korda nõksatades paigast paika – enamik tahtis ka sellistel virtuaalsetel kohtumistel, et „vasakul”, „paremal”, „ees” ja „taga” oleks õiget pidi, mis tekitas suurema seltskonna puhul „kujutiste trügimise”, sest suhted sooviti õiged hoida *iga* osaleja vaatepunktist.

„Ka Marsi omad on siin, aga nemad muidugi ainult kuulavad – nad on neljasaja seki kaugusel,” ütles Judge sisenejatele selgituseks. „Ja jälle ei ole nad rahul, et Ordu võtmekujud ja seega ka otsused on kahe kolmandiku ulatuses siin, Kuul. Täisraport tuleb muidugi alles koostada, aga vaidlus käib, nagu karta oli, põhiliselt selle ümber, kas ikka luua vastuluure või mitte.”

„Te sisuliselt ju olete vastuluure,” lausus König, kes „asus” paremal Judge'i ja Kenti vahel.

„Jah, aga me ei enneta, vaid ainult võitleme tagajärgedega,” täpsustas Tamako.

„Te saite sellega hakkama,” märkis Tato, kes „istus” Königi vastas.

„Kogemata,” ütles Kent. „Poleks tüüpidel asi segamini läinud ja eile paar meest viga saanud, oleks asi võinud ka läbi minna.”

„Nii et sa arvad, et teie punt peakski vastuluureks muutuma?” küsis Erlend nende selja tagant.

„Ma ei tahaks sellele vastata...”

„Ei saagi,” segas Judge kiiresti vahele. „Sest pole selge Jaggi osa. Me ei tea, kes süsteemi kräkkis. Me ei tea, mida õieti plaaniti, sest poisid segasid kaardid nii, et küsida pole enam kelleltki. Me ei tea, mida saadeti Kansasest ja mida meie süsteemidest teatakse Maal. Ma võiksin samas vaimus jätkata. Vähemalt antud juhtumi puhul tuleb sisuliselt vastuluure tööd teha, muudame me selle institutsiooni püsivaks või mitte.”

„Ausus ja usaldus oma inimeste vastu on olnud meie nurgakivid. Me ei ole kunagi tõsise ja tagantjärele täielikult avalikustatava kahtluseta kellegi järele nuhkinud,” tuletas Tato meelde.

„Las see jääb nii, kuni me vähegi saame, sest seda põhimõtet hüljates kaotame kindlasti rohkem, kui võidame. Ootaks aruande ära?” üritas Judge kiiresti joont alla tõmmata.

Mõned noogutasid väga tõrksalt, aga seekord nad veel tegid seda.